چیرۆکـــی تورکمـــانی دڵێـــك لە دوڕیان دا … نەسرەت مەردان

لە تورکمانییەوە: ئازاد ئەحمەد ئەسوەد

شاعیرو چیرۆکنووس و ڕۆمانـنووس و وەرگێڕی تورکمان نەسرەت مەردان ساڵی 1948 لە کەرکوك گەڕەکی بەگلەر لەدایك بووە. ساڵی 1973 بۆ خوێندن سەفەری تورکیای کردووەو بڕوانامەی ماستەری لە زانستی کارگێڕی و ئابووریدا بەدەست هێناوە. ساڵی 1982 گەڕایەوە وڵات و بوو بە مامۆستا لە زانکۆی سەڵاحەدین، هەولێر. لە سەرەتای ساڵانی نەوەتدا بۆ سویسرا کۆچی کردو تا ئێستا لە شاری جنێف دا ئەژی. ساڵی 2008 دکتۆرای لە ڕۆژنامەگەریدا هێنایەوە لە زانکۆی لاهای. خاوەنی دەیان کتێبە لە بواری شیعرو چیرۆك و ڕۆمان و وەرگێڕان و، بە هەردوو زمانی عەرەبی و تورکی ئەنووسێ. ئەم چیرۆکە (بیر یورەك دۆنەمەچتە) واتە دڵێك لە دوڕیاندا، لە کۆمەڵە چیرۆکی (گوین ئایدن گێجە) واتە: ڕۆژبـــاش ئەی شەو – بەغـدا 1986 وەرگیـــراوەو بۆ یەکەم جـــار ئەم وەرگێڕانە کـــوردییە لە هەفتەنـــامەی پـــاشکۆی عێـــراق 28/11/1993 دا ب□□او کرایەوە.

گەرچی ڕێگاکە کورتە بەڵام تێناگەم بۆچی ئەوەندە درێژ دێتە بەرچاوم. ساڵانێکە بە هەمان ڕێگەدا هاتوچۆ ئەکەم. بەیانیان لەو خەوە شیرینە هەڵسەو ڕێگەی دووز بگرەبەر، ئنجا قوتابخانە، هەمان قوتابیان و هەمان دەموچاو ببینە، وانەی خستنەسەر، دابەشکردن، لێدەرکردن..

– فریال خاتوون وادیارە ئەمڕۆ داڵغەت لێداوە خێرە؟

بە دەنگی شوفێرەکە بەئاگا دێم، لە کەرکوکین، بە بێدەنگیی لە ئۆتۆمبیلەکە دائەبەزم و ڕێی ماڵەوە ئەگرمە بەر. لە کۆڵانە پیس و بۆگەنیوەکاندا تێئەپەڕم، کەس سەیری ڕوخسارم ناکات، کەس توانجم تێ ناگرێ، بڵێی ئەوەندە ناشیرین بم؟

□

لە ماڵەوەم، گۆرانیی تەنیاییم ئەڵێمەوە. دایکم لە متبەقە. باوکم لە ڕادیۆ گوێ لە دەنگوباس ئەگرێ، با گوێ بگرێ چی هەیە؟

– کچی فریال وەرە چای بۆ باوکت بەرە؟

وەك هەموو جارێ هاواری دایکم، پاڵدانەوەی باوکم. خوشکە بچووکەکەم

ماتماتیك شیكار ئەكات. دنیا ساردە، باشە دایكم زۆپاكەی داگیرساندووە. لە پەنجەرەوە ئەڕوانم، گەواڵە هەوری ڕەش و سپیی ئاسمان. ئاخۆ لە كەیەوە هەمان هەوا هەڵئەمژم؟ بێگومان لەمێژە، ئەڵێی ناچار كراوم هەمان كتێب هەزاران جار بخوێنمەوە.
سبەی دەنیز شوو ئەكات. دەنیزە ناشیرین. ئەو چڵكنی پیسەی هەموو لەشی مووە. ئاخری ئەویش مێردی خۆی ئەبێ، خۆشی ئەوێ، شەڕی لەگەڵدا ئەكات. لە ئاوینەدا بە حیرسەوە لە خۆم ئەڕوانم.. داچڵەكیم "لووتێكی زل و باڵایەكی كورت. ئەوە منم".
– كچێ پرچبڕاو نابینی چێشتەكە ئەسووتێ، بڕۆ ت□ باخەكە بكوژێنەرەوە.
دەنگی بەگوڕی دایكم وەك بروسكە داڵغەو بێدەنگیمی كەرت كرد.
كاتی نانخواردنیش تەواو، لە پەنجەرەوە سەیری سیاناوی پیسی كۆڵانەكەمان ئەكەم. ژیانمان وەك ئەم چڵكاوە بێكۆتاییە ئەڕوات.
سبەی دیسان ڕێگەی كەركوك – دووز ئەگرمەبەر، ئەبێ پێش خۆرھەڵاتن، بەو تاریكییە خۆم ئامادە بكەم.
مناڵ بووم، جەژنان خاڵۆم ئەیگەڕاندم، سواری جەرخوفەلەكی ئەكردم، شەكەرلەمەو شەربەت و بابۆڵەی هێلكەی بۆ ئەكڕیم، پاشان ئەیبردم ب□ س□ینەمای پڕ لە خەڵك.. ئەو ڕۆژانە گەورەكانیش منال ئەبنەوە.
خۆسترین شت بەلامەوە ئەوە بوو بە سواری عارەبانەی ئەسپ مسەڵلاو قۆریەو عەرەفە بگەڕێم.
ڕۆژانی جەژن خاڵۆم ئەكەویتەوە یادم، پیویكی گورجوگۆڵە، بەیانی جەژن زوو لەخەو هەڵئەسام و چاوەڕێم ئەكرد. گەلێ جار پێش ئەوەی باوكم بۆ نویژی جەژن بچێت من خۆم ئامادە ئەكرد. ئەویش سەركۆنەی ئەكردم:
– كچێ بەم بەیانییە زووە هار بوویتە؟
بەڵام من گوێم نەئەدایە، بە وڕكەوە چاوەڕێی هاتنی خاڵۆم ئەكرد.
ڕۆژانی جەژن چەند خۆش بوو..
بەیانییەكی جەژن خاڵۆم نەهات… منیش وەك هەموو جارێك چاوەڕێم ئەكرد. لەنێوان ئومیدو نائومێدیدا دۆش دامابووم. وەختێ هاتە ماڵمان كات ئێوارە بوو. بە تاسەوە باوەشم پیا كردو وتم:
– یاڵلا خاڵۆ با بڕۆین بۆ سینەما
خاڵۆم هەڵوەستەیەكی كرد:
– تۆ گەورە بووی فریال، مناڵ نیت تا بە جادەكانا بسوورێیتەوە…
لە ساتێكا دنیا لەبەرچاوم تاریك بوو، خۆری بەیانیم كوژایەوە، ڕامكرد□ زوورەكەم بەكوڵ گریام بۆ مناڵیم، بۆ ئەو ڕۆژە خۆشانەی جەژن كە هەرگیز ناگەڕێنەوە.
□

باوکم دەستی بە کۆخین کرد. کۆخەی باوکم بەناوبانگە هەمیسە بە بەڵغەم کۆتایی دێ. دایکم سەیری تەلەفزیۆن ئەکاو بانگم ئەکات:

– کچە وەرە عادیل ئیمامە

– بینیومە

لەجێی خۆم نەجووڵامەوە. دەستم دایە ئەو گۆڤارەی ئەم بەیانییە کڕیبووم، بە نابەدڵییەوە لاپەڕەکانیم هەڵئەدایەوە. لاپەڕەی “ئەوانەی ژن ئەهێنن و شوو ئەکەن”. ڕیزێك ناو، هەر کەسەو تایبەتمەندییەکانی خۆی نووسیوە.. منیش نامەیەك بۆ ئەم گۆڤارە بنێرم؟ بیریکی شەیتانیم بە مێشکدا هات. چی ئەبێ منیش نامەیەکیان بۆ بنێرم؟ باشە چییان بۆ بنووسم؟

لەبەرامبەر ئاوینەدا وەستاوم. دەنیز، دایکم، باوکم تەماشام ئەکەن. لە ئاوینەدا باجی هەیبەتی دراوسێمان ئەچرپێنیتە گوێی دایکم:

– کچەکەت ئاوی ڕووی تکاوە بەخوا کەس نایخوازێ

دەموچاوم ئەخەمە ناو سەرینەکەوە. تەمەن سی ساڵە. هیچ ئومێدێك لە ئاسۆدا بەدی ناکەم، کەسێ نییە خۆشی بوێم و شووم لەگەڵدا بکات.

خێرا هەڵئەسم و پرچم دائەهێنم، سووراو لە لێوم ئەدەم، بریار ئەدەم نامەیەك بۆ ئەو گۆڤارە بنووسم: “من کچێکی پێگەیشتووم، جوانییەکەم مامناوەندە، مامۆستام، حەز ئەکەم شوو بە لاوێك بکەم و لە هێلانەی بەختەوەریدا پێکەوە بژین”.. چەند جارێك ئەیخوێنمەوە.. نەخێر، نەخێر بەهەڵەدا چووم، ئەمە بەڵگەنامەیەکە بۆ فرۆشتن، کارێکی گێلانەیە…

بەبێدەنگیی ئەگریم. نامەکە پارچە پارچە ئەکەم. حەز ئەکەم هاوار بکەم، حەز ئەکەم بەردەوام بگریم. سەرم لەناو سەرینەکەمدا نوقم ئەکەم. دەنگی دایکم لە خەوێکی قووڵ خەبەرم ئەکاتەوە:

– کچە فریال وەرە چای بۆ باوکت بەرە..